

Rozmyślania



Jak pisać wiersze?

Literatura od dawna ma ogromny wpływ na człowieka, służy jego samorealizacji, inspiruje go i zmusza do refleksji. Jednym z pierwszych jej zadań było wychowanie, ale nie tylko. Książka, przenosząc czytelnika w czasie i przestrzeni, kształtuje i rozwija jego wyobraźnię. Przyczynia się do jego dojrzewania emocjonalnego. Dostarczając wzorców, pomaga przebudowywać i rozbudowywać własny wewnętrzny świat czytelnika. Współcześnie literatura nie tylko koi, łagodzi napięcia, dając jednocześnie poczucie bezpieczeństwa. Może się także stać środkiem profilaktycznym. Z racji zawartych w niej wartości estetycznych, moralnych i wychowawczych przyczynia się do wzmacniania odporności psychicznej jednostki.

Andrzej Dębowski

Stosunek zachodzący między książką a odbiorcą jest w każdym przypadku relacją indywidualną. Skutki zetknięcia się jakiegś jednostki z dziełem zależą nie tylko od właściwości tego dzieła, lecz także od osobowości, poziomu kulturalnego, wrażliwości i wreszcie określonego samopoczucia i nastroju odbiorcy. Toteż nie tylko różne książki mają jednego odbiorcę lub jedna książka ma różnych odbiorców, lecz nawet ten sam utwór ma tego samego odbiorcę w różnych okolicznościach, gdzie może działać różnie, utrwalając lub burząc równowagę psychiczną.

Dzięki literaturze człowiek odkrywa w sobie nowe strony osobowości, poznając obszary doznań, wcześniej nieznanymi czytelnikowi. Czytając o różnych przeżyciach, które bądź odnajduje w sobie, bądź też wie, że nigdy by nie był do nich zdolny, rozszerza zakres własnych doświadczeń. Poznaje nowe odmiany przeżywania miłości, rozpaczy, klęski czy

szczęścia. Doświadczenia cudze, poznane dzięki literaturze, mogą budzić akceptację albo dezaprobatę własnych zachowań podobnych do przedstawionych w książce.

Co należałoby powiedzieć młodym (ale nie tylko młodym) ludziom, którzy właśnie w poezji szukają odpowiedzi na wiele pytań, którzy poprzez poezję próbują realizować własne marzenia i wyobrażenia o świecie i człowieku?

Pisanie wierszy nie jest łatwe... Nie można napisać wiersza ot tak, bo mamy taką ochotę. Pisanie wierszy w czasach gwałtownie przyspieszającej apokaliptyczności świata wydać się musi zajęciem błahym. Balansującym na granicy śmieszności. A jednak nad krawędzią rozświetlaną przez co rusz to bardziej ekscytujące wynalazki cywilizacji, poezja wcale nie musi uciekać się do aktów skrajnej desperacji. Nie tylko czytelnicy, ale i poeci też znajdują w niej azyl, ocalenie, perspektywę wychodzenia z mroków i piekieł zapaści. Jest to wręcz rodzaj łaski zadawanej na drogę trwania i przetrwania. Mimo wszystko i wbrew wszystkim. Literatura, królestwo wrażliwców i nieustraszonych poszukiwaczy duchowej przygody towarzyszy ludziom od zawsze.

Pisanie wierszy to sposób wyrażania swoich uczuć. Bólu, strachu, szczęścia, miłości. Na początku trzeba pracować pilnie nad każdym słowem w utworze, dokładnie planować wszystkie wątki, upiększać, poprawiać. Później dojdzie do wniosku, że takie planowanie nie ma sensu. Podczas poprawek wiersz traci swoje naturalne piękno. Roztargnienie – gdy piszemy w chwili szczęścia, smutek – gdy czujemy ból. Wiele pięknych cech, których na co dzień nie zauważamy, a które dodają uroku temu co robimy.

Gdzie udać się z gotowym wierszem? Jest wiele miejsc... Niewątpliwie jednym z nich są wszelkiego rodzaju pisma literackie. Na pozór banalna rzecz, ale wystarczy chcieć i tylko porozmawiać, z kim trzeba. Nie można również zapomnieć o internecie, który jest bardzo przydatnym źródłem komunikacji. Należy tylko pamiętać, aby nie przesadzać z tym medium! Tu znajduje się bardzo dużo niedobrych rzeczy. Ale co zrobić, kiedy opublikujemy już kilka pierwszych wierszy i zabraknie weny?... Wtedy najlepiej zrobić sobie przerwę... Kilkudniową... Miesięczną. Nie trzeba pisać codziennie. Choć bardzo wskazane jest ćwiczenie pisania od strony warsztatu. Kształcić się w tej dziedzinie można przede wszystkim czytając wiersze innych. Pisanie wierszy to sposób wyrażania uczuć! Medytacja nie jest bierną zadumą czy estetycznym rozmyśleniem, nie jest zadziwionym pochylem nad potokami wody i pytaniem o przemijanie. Poeta mocnym głosem, a świadczy o tym postawiony wykrzyknik, nakazuje nam, byśmy patrząc na świat nie czynili tego biernie. Przedzieraj się, idź pod prąd, pytaj: gdzie jesteś źródło? W tym i w każdym następnym przywoływanym przez poetę obrazie spotykają się prawie zawsze zamyślenie i dramatyczne pytania.

Jednak jedną z najważniejszych jest dla poety pamięć. Bez pamięci w ogóle trudno sobie wyobrazić pisanie wierszy. Niektórzy uważają, że to jest pierwsza cnota, pierwsza konieczność w pracy pisarskiej. Drugą jest uwaga. Wybitny poeta Josif Brodski mówił, że pisanie wierszy potęguje świadomość, potęguje wiedzę i postrzeganie świata. Te wszystkie jakości widzi się w dobrej poezji, w której

ważny jest jeszcze sposób łączenia tych elementów, czyli inteligencja. W poezji wszystko polega na przeżyciu i na wyobrażeniu, które są w nas, które budzą się pod jego wpływem. A przecież pisanie wierszy to nie tylko sukcesy. Często po napisaniu wiersza ma się poczucie fiaska. Nie udaje się pokonać dystansu między poetą a opisywanym człowiekiem. Ale to samo może się zdarzyć, kiedy opisujemy przyrodę. Z drugiej strony wydaje mi się, że groźne byłoby poczucie zadowolenia z tego, co zrobiliśmy. Z pewnością istnieje różnica między wierszami, które uważamy za bardzo udane od takich, które jak gdyby przeslizgnęły się po powierzchni. Te drugie zresztą na ogół wrzuca się do kosza.

Poezja, to między innymi próba podzielenia się tym, co wiem, z kimś, kto chce posłuchać, czy przeczytać wiersz. Wielu ludzi przechodzi obojętnie obok rzeczy bardzo pięknych, nie dostrzegając ich. A tacy, którzy odważą się, i zechcą czasem wziąć książkę jakiegoś poety do ręki, nagle odkrywają: ja też tak czuję, albo – ja też tak widzę. Jeżeli coś takiego się zdarzy, jest to wielka pochwała dla poety. Jeżeli zważyć, że człowiek często czuje się bardzo samotny, to taka możliwość odnalezienia się poprzez coś pięknego, poprzez dobry wiersz, poprzez dobrą literaturę, jest chyba czymś bardzo cennym i pewnie dlatego wielu ludzi czyta poezję.

Człowiek przywiązuje się do swoich wierszy. Albo widzi w wierszu, pamięta w nim, jakąś historię, która jest dla niego szczególnie ważna, a nie musi być istotna, czytelna, dla odbiorcy. A przecież fajnie, jeśli ta komunikacja jest jak najpełniejsza. Jest taki moment, po złożeniu książki, kiedy warto poradzić się kogoś. Dla poety pisanie wierszy nie powinno być przedmiotem ambicji ani też celem. Powinien pragnąć poznać świat, życie swoje, innych ludzi, życie roślin i przedmiotów. Język poetycki jest jedną z form, jakie przybrać może poszukiwanie wiedzy. Osobiście nie jestem zwolennikiem tezy, żeby poezja była nazbyt popularna. Dobrze jest, jeśli pozostaje czymś rzadkim i niezwykłym, by miała taką moc, że nawet niewielka jej ilość może obudzić język i serce.

Młody poeto, jeśli zamierzasz dodać swój wiersz do działu dla poetów dobrze władających piórem, będzie on poddany publicznej ocenie i krytyce. Krytyce tym ostrzejszej, że Czytelnicy mają prawo zakładać, iż pisanie wierszy jest czymś więcej niż niedzielną rozrywką. Masz ambicje i chcesz być w pisaniu coraz lepszy? Musisz orientować się zarówno w historii, jak i w literaturze, nie tylko współczesnej. Czerpiąc w większym lub mniejszym stopniu z tej tradycji, musisz pisać oryginalnie i tworzyć coś własnego. Jeśli upubliczniasz swój wiersz, to tym samym docierasz do szerszej publiczności. Musisz zdawać sobie sprawę, że poezja to dziedzina twórczości, w której czytelnika mniej interesuje osoba autora, a bardziej jego dzieło. W momencie publikacji wiersza to, kim jesteś, jak się czułeś pisząc wiersz i jak głęboko przeżyłeś jego treść jest ważne tylko w takim stopniu, w jakim udało Ci się to przekazać w wierszu.

Poezja to sztuka. Liczy się nie tylko głęboka treść, ale także forma w jakiej została przekazana. Jeżeli chcesz po prostu coś opowiedzieć, wybierz pisanie prozą, albo dziennikarstwo. Tam metafizyka znacznie mniej się liczy.